

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Ri Tzij ri Xux Tyo'jil — Jun Tijonik che ri Loq'alaj Wuj KJV rachi'l ri Ajilab'al re Strong

XTZUJUX, K'ATE K'UT XUXIK TIOJ — RI PATANIJEL RI KUXKAXKOLIJ, EMMANUEL, RI ALI, RI TZIJ
K'utb'al Uxe'al Loq'alaj Tzij pa Wuj — ri Utz Laj Tzij re Jesucristo

TZIJ RI KAJALATAJ

We tijonik kuku'tuj xa jun kutzij: ¿apachin ri Jesús? We taq'anik kutereneb'a ri utzujik. Jun patanij ri xetzelax xuquje' xk'exas uwach, tz'ib'am loq najtir che ri cruz. Jun ali ri kuk'am jun ral ub'i'aj Emanuel, "Dios kuk'o'ji' quk'." Jun ija' ri xtuzuj che ri ixoq pa ri tik'aj. K'ate k'u ri Tzij ri xux tyo'jil, ri xta, xilitajik xuquje' xchapik. Nab'e xul ri tzujb'al. Kanoq k'u xul ri winaq. We taq'anik kusik'ij le keb' che ri utzij Tzij re Dios.

OXIB' KUCHOLIJ KE'K'UT WI RI JUN CHOMANIK RI'

1. ¿Jachin ri tajin kutzijoj ri q'alajisal utzij pa Isaías 53, ri achi rech k'ax?
2. ¿Jas retal xutzuj wi ri Ajawxel, xuquje' jas kel kub'ij ri b'i'aj Emmanuel?
3. ¿Jawije' xub'ij ri Jesús, are are', jawije' rajawaxik kaka'y jun winaq churiqik are'?

ANIK'OJ TIKAJIL

E4. Micah 5:2

PA AWI' AT KEL WI RI KATAQANIK PA ISRAEL --> RI RELEB'AL AJK'EL PA OJER TAQ Q'IJ, PA JUNAB TAQ JUNAB.

(Ri nuchomanik pa wanima: Jun tzij pa Miqueas 5:2 ku'k'am ronojel ri k'isb'al xuquje ri majib'al re ronojel we tijonik. We ajawinel ri' KEL LOQ' pa jun alaj tinamit. Ri kel loq pa jun alaj tinamit are jun majib'al, pa jun k'olib'al jun winaq ku'kowin kab'in b'ik. Ri UB'INEM we ajawinel are aretaq ojer; aretaq k'o ronojel q'ij. Ri b'inem aretaq k'o ronojel q'ij man are ta jun majib'al. Ri Miqueas kub'ij keb' qas tzij pa ri jun tzij. Ri Miqueas man kuq'atej ta uchuaq'ab' jun chike we keb' qas tzij.)

**D. RI PATANIJEL RI XUK'ULUJ K'AXK'OLIL — RI TANAJ RI KUYA'O UB'IXIK RI CRUZ NAB'E
CHIKIWACH K'O TAJ CRUZ**

D1. Isaiah 52:13

RI UWACH SIBALAJ XTUKIN CHIKIWACH KONOJEL WINAQ --> JE' K'UT KUTZ'UMAJ NIMAJ TAQ TINAMIT.

D2. Isaiah 53:1

JACHIN XKOJON CHE RI QATZIJ? --> MAWI K'O UJUYU' CHE KAQARAYIJ WI

D3. Isaiah 53:3

JUN ACHI RECH B'IS, XUQUJE' RETA'M RI K'AX --> XETZELAX UWACH, MAN XQIL TA UQ'IJ.

D4. Isaiah 53:4

XSOKOTAJ RUMAL RI QAMAK + XCH'AYITAJ RUMAL RI QETZELAL --> RUMAL RI USOKOTAJIK UJ KUNAJINAJ CHIK.

D5. Isaiah 53:6

QONOJEL UJ RIJATZ'IK CHE UJSACH KANOQ --> RI AJAWXEL XUYA' PA UWI' RI UMAK QONOJEL.

D6. Isaiah 53:7

K'AM B'IK JUNAM RUK' JUN ALAJ CHIJ CHE KAMISAXIK --> MANA XUJAJ TA RI UCHI'

D7. Isaiah 53:8

XESAX BI PA RI UWACH ULEW KECH RI E K'ASLIK --> RUMAL RI MAKAJ RE RI NUTINAMIT XCH'AYITAJIK.

D8. Isaiah 53:9

XYA RI UMUQB'AL CHIKIXO'L RI ITZEL TAQ WINAQ, XUQUJE' RUK' RI Q'INOM TAQ WINAQ PA RI UKAMIKAL --> MAN XUB'AN TA WI JUN ETZELAL.

D9. Isaiah 53:10

KATZIJOX WI XA JAS KAB'AN RI RANIMA CHECH SIPANIK RECH MAK --> KURIL RI UWIAAL, KANIMARISAJ RI UQ'IJAL.

D10. Isaiah 53:11

XUTIX RI URANIMA KUB'ANO KAMIK + XAJILAX RUK' AJMAKAB' --> XUQ'AM RI UMAK KIB' KI'Y WINAQ, XUB'AN CHUKAJ CHI KECHUXIK PA KIWICH AJMAKAB'.

(Ri nuchomanik pa wanima: Chasik'ij Isaias 53:9 k'a te ri' Isaias 53:10 chi qas che uwach. Isaias 53:9 kub'ij chi ri ajchak Dios xkam wi k'o xuquje' xmuqik pa jun ukamik jun q'inom achi. Isaias 53:10 kub'ij chi are' chik xnimarisax ri ranima ri ajchak Dios pa jun sipanik richin k'ax, ri ajchak Dios kutzu' na ri rijafal xuquje' kanimarisax ri raqan uq'ijil. E ka'ib' waf ri' man kojko taj chi qas tzij pa jun achi ri k'a k'o na kaminaq. Ri k'astajib'al tz'ib'am pa we ruk'ab'al Isaias. Ri k'astajib'al tz'ib'am pa we ruk'ab'al wuqub' ciento junab' nab'e che ri k'astajib'al xk'ulmatajik.)

JUNAM RETA'XIK, JUNAM UXE'AL — uwuj ri q'alajisal tzij, xuquje' jun achi pa jun karruta kusik'ij uwach chuchi'aj

HECHOS 8:32 Jewa' kub'ij ri tajin kusik'ij ri achi: Xk'am b'ik pa kamisaxik jetaq kab'an che jun laj chij. Xa ta ne jun tzij xub'ij, je xub'ano jacha kub'an ri alaj chij are kak'am b'ik pa pilik. (33) Man xya ta uq'ij, man xb'an ta ri qas usuk' che. Maj xa ta ne jun rija'l xk'o'ji'k jeri' rumal cher xesax ri uk'aslemal cho ri uwachulew. (34) K'a te ri', ri eunuco xuta che ri Felipe: “Chab'ij chwe gjachin tajin kutzijoq rij chi ri' la are ri q'alajisal tzij o jun winaq chik?” (35) Ri Felipe xuchaple'j utzijoxik che ri achi ri utz laj tzij rech ri Jesús, xuchaple'j ruk' ri tajin kusik'ij.

CHIRIJ APACHIN KUB'IJ WI WA' RI PROFETA? --> RI FELIPE XUCHAP UB'IXIK CHIRIJ WA' RI TZ'IB'ATAL KANOQ, XUTZIJQJ CHECH RI JESÚS.

(Nuchomanik pa wa': Are wa' jun qas tzob'tajik tzij, ri xb'ixik ko ub'i' rumal jun achi ri maja' uto ri tzalijem. Ri tzob'tajik are: japachin ri tajin kub'ij ri q'alajisanel? Ri tzalijem man are taj una'oj Felipe pa ranaqi'l. Felipe xuchaple'j pa ri tz'aqat versikulo pa Isaias 53. Felipe xutzijoq ri Jesús ruk' ri versikulo ri'. Ri kisik'ixik ri apostoles kik' pa Isaias 53 tz'ib'atal chi qe. Man k'o ta jun kraj kuch'ob' chirij ri kisik'ixik ri apostoles pa Isaias 53.)

E. IMANUEL — RI DIOS K'O'L QUK', RI AK'AL XALAX XUQUJE' RI K'AJOL XYATAJ

E1. Isaiah 7:14

RI AJAWXEL KUYA NA JUN ETAL CHIWE --> JUN ALI KANA'TAJ RAL, KUYAK' JUN AK'AL, KUB'IJ EMANUEL CHE UB'I'.

E2. Isaiah 9:6

JUN AK'AL XALAX + JUN K'AJOLAXEL XYA'IK --> RI UBI' KABIX CHIRIJ NIMALAJ DIOS, AJAW RI AMAQ'EL TATA'AJ --> RI UQ'ATB'ALTZIJ MAJ UK'ISB'AL KUB'AN.

(Ri nuchomanik pa in wa': Chawila' ri k'utunik rech ke b'i' tzij pa Isaías 9:6. Ri ke b'i' tzij man junam ta kib'anik. Man xa pa jun k'olem ta kikojik ri ke b'i' tzij. Jun ak'al KALK'ATAM. Jun ala' YA'OM. Ri kalk'atem kub'ij jas jeb'el xok lo ri ak'al cho ri uwach ulew. Ri ya'omal kub'ij jas xk'ulmatajik che jun Ala' ri ojer k'olik. Kamik chawila' ri b'i'aj ri ya'om che we ak'al. Isaías 9:6 man kub'ij ta chi ri ak'al kux na jer jeb'el ri Dios ri K'o Uchuq'ab'. Isaías 9:6 kub'ij: "ub'i' kub'ixik Dios ri K'o Uchuq'ab'." Ri nab'e b'i'aj pa ri tzijob'al, Jeb'elaj, are' pele (H6382). Ri pele k'o rachi'l uxe' tzij rukuk' ri tzij ri xuk'am Manoa' pa Jueces 13, are k'utaj jun b'i'aj xkiya' ta che. Pa Isaías 9:6, ri b'i'aj ya'omtal chik.)

E3. Isaiah 9:2

RI WINAQ RI XE'B'INIK PA Q'EQU'MAL XKIL JUN NIMALAJ TUNAL.

F. RI RIJA'L RI IXOQ XUQUJE' RI ALI Q'APOJ — RI NAB'E TZUJUNIK XUQUJE' RI K'ULMATAJIK

F1. Genesis 3:15

CHIKIXO'L RI AWIJA'L XUQUJE' RI RIJA'L ARE' --> KUPITZ'AJ RI AJOLOM, AT KAPITZ'AJ RI RAQAN.

(Nu pixab' pa in wal: Ri Dios xub'ij ri Génesis 3:15 che ri kumatx pa ri k'iche'laj, pa ri q'ij are xok ri mak cho ri uwachulew. Ri Génesis 3:15 are ri nab'e tzij utzij jun kolol pa ronojel ri Loq'alaj Wuj. Chich'ob'o jachin uwinaqil kub'ij we versículo ri'. Pa ronojel ri kanajel Loq'alaj Wuj, ri utinamit jun tinamit k'utunik k'o pa ri achijab'. Jun k'exelalik are ri riq'il rech Abraham xuquje' ri riq'il rech David. Chiri', jun mul xa xa pa ri majib'al, ri k'utunik kub'ij are ri riq'il rech ri IXOQ. Chich'ob'o xuquje' ri keb' soqotajik pa we versículo ri', ri man junam taj kinimal. Ri raqan ri riq'il ri ixoq kasoqotaj. Ri ujolom ri kumatx kapitx'.)

F2. GÁLATAS 4:4 Are xtz'aqat ri q'otaj, ri Dios xutaq loq ri Uk'ojol, ri xk'iyik che jun ixoq xuquje' chuxe' ri taqanik. (5) Rech jeri' kek'am apanoq ri e k'o chuxe' ri taqanik, rech ku'x alk'wa'laxelab'.

RI DIOS XUTAQ LOQ' RI URAL, ALAXNAQ RUMAL JUN IXOQ --> CHUTO'IK KIKOLOWIK RI E'K'O CHUXE' RI PIXAB'.

(Ri nuchomanik pa wanima': Gálatas 4:4 kub'ij chi ri Dios XUTAQ BI' ri Uk'ojol ri Dios. Gálatas 4:4 kub'ij k'u chi ri Uk'ojol XALAX CHUXE' JUN IXOQ. Ri taqik are nab'e k'utunem pa ri tzij. Ri alaxik are ukab' k'utunem pa ri tzij. Ri wachib'al ri' k'o uchuq'ab'. Jun winaq man kataq ta bi' pa jun k'olib'al we mat k'o chik wi ri winaq ri' nab'e.)

JALAN K'UTB'AL, JUNAM K'UTB'AL — ri etal tzujtal, xuquje' ri etal ya'om

Isaiah 7:14

JUN ALI RI MAJA RETA_M ACHI K_O NA RALK_WA_L, KUK_AJOLAJ JUN ALK_WA_L, KUYA_ UB_I' EMANUEL.

MATEO 1:18 Are wa' ri xk'ulmatajik are xalax ri Jesús, ri Cristo. Ri María unan ri Jesús jub'iq' karaj kak'uli' ruk' ri José, majo'q k'u kak'uli'k are xkanaj yawab' winaq rumal ri ukwinem ri Tyoxalaj Uxlab'ixel. (19) Ri José ri rachajil ri María, rumal cher suk' ranima', man xraj taj xuya ri rixoqil pa uk'ixib'al, xuchomaj kuq'at rib' che ri rixoqil, maj jachin che xutzijoj wi. (20) Tajin k'u kuchomaj ub'anik we ri' are xuk'ut rib' jun ángel rech ri Ajawxel choch pa ri uwaram, xub'ij che: José, rija'l ri David, man kaxi'j ta awib' kak'am che awixoqil ri María, rumal cher are ri Tyoxalaj Uxlab'ixel xtiko'nij che. (21) Kak'o'ji' k'u na jun ral ala, kakoj na Jesús che ub'i', rumal cher are' kakolow na ri utinimit che ri kimak. (22) Ronojel we jastaq ri' xb'antajik rech kak'ulmataj ronojel ri ub'im loq ri Ajawxel chuchi' ri q'alajisal rech ri utzij, are xub'ij: (23) Ri q'apoj ali kux na yawab' winaq. Kak'o'ji' na jun ral ala, ri kab'ix na Emanuel che, ri kel kub'ij: Are ri Dios k'o quk'.

KAB'IJ CHI RI UBI' JESUS: RUMAL CHI KAKOLOW RI UTINAMIT CHUWACH KIMAK --> KAB'IJ CHI RI UBI' EMMANUEL, RI TZUJUTAL K'UTUB'AL, ARE' DIOS QUK' UJ.

(Nuchoman pa wi in: Ri jalatajem chikixo'l ri kieb' tzijob'elil are ri k'utu'nem. Isaías 7:14 kub'ij chi ARE' kuya' ub'i' ri ak'al Emanuel. Mateo 1:23 kub'ij chi KI' kekiya' ub'i' ri ak'al Emanuel. Jun chi chuchu' kuya' ub'i' ri ral pa ri tzijob'elil rech Isaías. Konojel winaq kekiya' ub'i' ri Jesús pa ri tzijob'elil rech Mateo. Ri Mateo xuquje' kub'an jun kwenta ri man rajawaxik ta chi jun k'amal wuj kuch'ob' apan. Ri Mateo kutakej uxe'el xuquje' kuq'alajisaj ri b'i'aj chuwach ri k'amal wuj, chupam ri utzijob'elil ri wuj rech Mateo pa uwi'. Man k'o ta jun k'amal wuj pa jun q'ij ri kutzaq kanoq ub'anik ri k'utu'nem rech ri b'i'aj Emanuel. Emanuel karaj kub'ij Dios kuk' uj. Ri Mateo xuquje' man kub'ij ta chi ri alaxik rech ri Jesús xa xna'taj che ri Mateo ri utzij Isaías. Ri Mateo kub'ij chi konojel wa' xb'antajik rech kuk'utu ri utzij Isaías.)

F3. LUCAS 1:31 Katiktaj na jun ak'al chawe, kalax na, kakoj Jesús che ub'i'. (32) Kanimar na uq'ij, kab'ix na uk'ojol ri Nimalaj Dios che. Ri Ajawxel Dios kukoj na che nim taqanel jetaq ri qamam David. (33) Amaq'el kataqan na pu'wi' ri tinimit Israel, ri utaqanik maj uk'isik. (34) Ri María xub'ij: ¿Jamo ri'

kak'ulmataj we ri'? Man in k'olinaq ta in ruk' achi. (35) Ri ángel xub'ij che: Ri Tyoxalaj Uxlab'ixel kaqaj na loq pa'wi'. Ri ukwinem ri nimalaj Dios katuch'uq na. Rumal ri', ri ne' ri' ri kak'oji' na, jun Tyoxalaj ak'al, xuquje' kub'i'na'j na Ralk'wa'l ri Dios.

JAS KUB'ANO WA', RUMAL CHE MAJA JUN ACHI WETA'M? --> RI TYOXALAJ ALK'WAL'AL RI KALAX AWUMAL AT, KAB'IX RE UK'AJOL RI DIOS.

(Ri nuchomanik pa wanima': Ri uk'utunik ri María pa Lucas 1:34 jun k'utunik ri k'o reta'mab'al. Ri winaq kamik kakichap na kik'utunik junam ruk' ri xuchap ri María. Ri tzij ri xya che ri María man jun k'ulmatajem taj. Ri tzij ri xya che ri María jun taqanik chirij ri kub'an na ri Dios. Chiwila ri tem tq'atb'al tzij ri ub'i' pa Lucas 1:32: "ri utem utq'atb'al tzij ri utat David." Are wa' ri junam tem tq'atb'al tzij ri xub'ij ri Isaías 9:7 chi chuwi k'o wi ri ak'al. Are wa' ri junam rachoch ajawinel ri xtz'ib'ax chirij pa Salmo 110.)

G. RI TZIJ XUX TYO'JIL — XUQUJE' JAS KUB'AN JUN WINAQ CHURIQIK

G1. JUAN 1:1 Pa ri majib'al tzi k'o chi wi ri Tziz, ri Tziz k'o ruk' ri Dios, ri Tziz are Dios xuquje'.

[G3056 logos ■] (2) Ri Tziz k'o wi loq ruk' ri Dios pa ri majib'al rech ronojel. (3) Rumal rech Are' xb'an ronojel ri jastaq, we ta mat rumal rech are' mat xb'an ronojel ri jastaq ri k'olik. (4) Pa Are' k'o wi loq ri k'aslemal, xuquje' ri k'aslemal are kitunal ri winaq.

PA RI MAJIB'AL TZI K'O CHI WI RI TZIJ + RI TZIJ K'O RUK' RI DIOS + RI TZIJ ARE DIOS XUQUJE' --> RUMAL RECH ARE' XB'AN RONOJEL RI JASTAQ.

(Ri nuchomanik pa wanima': Ri Juan 1:1 kuya oxib' tzij pa jun tziz. Rajawaxik ronojel oxib' tziz. Ri nab'e tziz are "ri Tziz k'olik chi' ri majib'al." Ri Tziz, jun b'i'aj che ri Uk'ajol Dios maja' kuk'am ri utyo'jal achi, man k'o ta jun umajib'al. Ri ukab' tziz are "ri Tziz k'olik ruk' ri Dios." Ri Tziz man xaq ta jun chik ub'i'aj ri Qajaw Dios, rumal cha jun winaq man k'o taj ruk' are'. Ri urox tziz are "ri Tziz are Dios." Ri Tziz man jun taj ajchoq'ab' k'olik chuxukut ri Dios. We kesax jun chike ri oxib' tziz, kux jun chik tziz, man are taj ri xutz'ib'aj ri Juan.)

G2. JUAN 1:14 Ri Tziz xux winaq, xk'oji'k chiqaxo'l. Xqil ri ujuluwem, are ujuluwem ri xa jun uK'ojol ri Tataxel Dios, nojinaq che toq'ob' xuquje' qas tziz. **[G4637 skenoo ■]**

RI TZIJ XUX WINAQ + XK'OJI'K CHIQAXO'L --> XQIL RI UJULUWEM, ARE UJULUWEM RI XA JUN UK'OJOL RI TATAXEL DIOS.

JALAJQJ K_UTUNEM, JUNAM K_OLIB_AL — ri ja pa ri chaqi_j ulew, xuquje' ri ja rech ch_akulaj

Exodus 25:8

CHIKIB'ANA JUN LOQ'ALAJ JA CHWE --> RECH KINK'OJI' CHI KIXO'L.

JUAN 1:14 Ri Tziz xux winaq, xk'oji'k chiqaxo'l. Xqil ri ujuluwem, are ujuluwem ri xa jun uK'ojol ri Tataxel Dios, nojinaq che toq'ob' xuquje' qas tziz.

RI TZIJ XUX WINAQ + XK'OJI'K CHIQAXO'L.

(Ri nuchomanik pa wanima': Ri tziz pa Griego ri Juan kukoq che "xk'oji'" pa Juan 1:14 are' skenoo (G4637). Skenoo kel kub'ij tz'uqik jun ja rachbilan katz'uqun chupam ri ja ri'. Pa ojer taq q'ij, ri Dios xub'ij chike ri winaq aj Israel kkitz'uq jun ja rech ri Dios k'o pa kik'aslemal ri winaq aj Israel. Ri winaq aj Israel xkitz'uq ri ja ri' ruk' tz'uum, che', xuquje' q'anapuwaq (Éxodo 25:8). Pa Juan 1:14, are' junam ri k'utb'al ri' k'o chi jumul, xa k'u ri ja are' jun utyo'jal ri winaq. Ri ja pa k'ichelaj are' jun nab'e k'utb'al rech ri qas tziz ri Juan kub'ij. Ri ja pa k'ichelaj xuk'ut loq ri utyo'jal Jesucristo. Ri K'ak' Tratado kub'ij ri ja pa k'ichelaj are' jun muxux, jun k'utb'al ri kuk'ut ri Jesucristo, xa xewi are chi' ri K'ak' Tratado kuk'ut nab'e ri jastaq ri muxux ri' xuk'ut wi. Juan kub'ij we qas tziz ri' chirij ri utyo'jal Jesucristo pa saqil pa Juan 1:14.)

G3. COLOSENSES 1:15 Ri Cristo are uka'yeb'al ri Dios ri man kilitaj taj. Are nim uq'ij choch ronojel ri jastaq ri xetikik. (16) Rumal rech are' xetikitaj ronojel ri jastaq pa ri kaj xuquje' choch ri uwachulew, ri jastaq ri ki'litaj uwach, xuquje' ri man ki'litaj ta uwach, t'uyulib'al kech e taqanelab', kwinem, e chuq'ab' xuquje' winaq ri kab'an ke. Xtikitaj loq rumal are' xuquje' rech are'. (17) Are k'o nab'e choch ronojel ri jastaq, xa rumal are' e k'olik, are xuquje' kab'anowik chi kechakun ronojel.

RUMAL ARE' XB'AN RONOJEL + ARE' K'O NAB'E CHIKIWACH RONOJEL --> RUMAL ARE' K'O KANOQ RONOJEL.

G4. COLOSENSES 2:9 Rumal cher ronojel ri kux ri Dios k'o pa Cristo pa ri utyo'jal jun winaq. (10) Ri ix k'ut xixux tz'aqat pa Cristo, ri Are' are jolomaj rech ronojel chuq'ab' xuquje' kwinem.

RUMAL CHER RONOJEL RI KUX RI DIOS K'O PA CRISTO PA RI UTYO'JAL JUN WINAQ --> RI IX K'UT XIXUX TZ'AQAT PA CRISTO.

G5. JAS KARIQ WI — XUB'IJ CHIQE JAWIJE KATZUKUX WI

JUAN 5:39 Ri ix kisolij uwach ri utzij ri Dios rumal cher iweta'm chi chila' kiriq wi k'aslemal ri maj uk'isik xuquje' are wa' ri kuya nuq'alajisaxik. (40) Pune jeri', ix man kiwaj taj kixpe wuk' chuk'amawa'xik we k'aslemal ri'.

CHITZUKUJ RI TZ'IBTALIK --> ARE' TAQ RI' KEQ'ALAJRISAJ CHWIJ.

(Ri nuchomanik pa wanimaa': Ri Jesús xubij wa' pa Juan 5:39-40 chike ri achijab' ri sib'alaj keta'mam ri Tzij re ri Dios chikiwach konojel ri e k'aslik pa taq ri q'ij ri'. We achijab' ri' kekwinik kkitzijoj che pa kanima' ri Tzij re ri Dios. Ri Jesús xubij chike we achijab' ri' chi ronojel ri Tzij re ri Dios ri kkina'taj chike, are kuk'ut ri Are'. Ri Jesús xubij chike we achijab' ri' chi man kepe ta na ruk' rech kkiriq ri k'aslemal. Ri reta'maxik ri tzij re ri Tzij re ri Dios man are ta junam ruk' ri reta'maxik ri jun winaq ri kaq'alajisax uwach rumal ri tzij ri'. Man k'o ta chik jun k'olib'al chik jawije' katzukux wi ri k'aslemal. Ri Jesús man xubij ta: chatzukuj ri awanimaa'. Ri Jesús xubij: chatzukuj ri Tzij re ri Dios.)

G6. LUCAS 24:25 Ri Jesús xub'ij chike: Sib'alaj maj iweta'mab'al, xuquje' sib'alaj kakab'alaj ik'u'x, chukojik ronojel ri xkib'ij kan ri e q'alajisal taq utzij ri Dios. (26) ¿La man k'u choq'aq' na kuriq taq wa' we k'ax ri', ri Cristo are maja' kok pa ri rajawarem? (27) Xuchaple'j k'u utzijoxik rij ri b'i'tal loq chirij kumal ri e q'alajisal taq rech ri utzij ri Dios, xuchaple'j la ruk' ri Moisés xuquje' konojel ri e q'alajisal taq rech ri utzij ri Dios, ri kitz'ib'am loq pa ri uchoch wuj.

XUCHAPLE'J CHE RI MOISÉS XUQUJE' RONOJEL RI E Q'ALAJISAL TAQ UTZIJ RI DIOS --> XUK'UT CHIKE PA RONOJEL RI TZ'IB'ATALIK RI JASTAQ RI K'O CHIRIJ RIJA'.

G7. LUCAS 24:32 Kakib'ij k'u chib'il taq kib': ¿La chi man kaq'aq'an ri qanima' are tajin katzijon la quk' pa ri b'e chirij ri uchoch wuj?

¿MA XA TA XPORO RI QAK'U'X PA QANIMA, ARE CHI XUJAQ CHIQAWACH RI TZ'IB'ATALIK?

G8. LUCAS 24:44 Are xink'o'ji' iwuk', xinb'ij chi'we chi kak'ulmataj ronojel ri tz'ib'atal loq chwij, pa ri taqanik rech ri Moisés, xuquje' pa ri kiwuj ri e q'alajisal taq rech ri utzij ri Dios, xuquje' pa ri wuj rech Salmos. (45) Xujaq k'u ri kichomab'al rech kakich'ob' ri tz'ib'atal kan pa ri uchoch wuj.

RAJAWAXIK KKIB'AN RONOJEL RI TZIB'AM PA RI TAQANIK RECH MOISÉS, XUQUJE' PA RI QAJ CHI'AJ, XUQUJE' PA RI SALMOS, CHIRIJ WE IN --> K'ATE K'U RI XUJAQ KIK'UX RECH KKICHOB'O.

(Nuchomanik pa in wa'e: Lucas 24:44-45 kuya' ri tzij chirij ri jastaq are kuta' ronojel we tijonik. We tzij ri' kel loq pa uchi' ri Jesús, chirij chi ri Jesús xk'astaj loq chikixo'l ri kaminaqib. Ri Jesús xub'ij uwach oxib' taq uch'ihilal ri Ojer Testamento: ri utaqanik ri Moisés, ri e q'alajisanelab, xuquje' ri Salmos. We oxib' ch'ihilal ri', xa jun, are ronojel ri Ojer Testamento. Ri Jesús xub'ij chi ronojel ri Ojer Testamento k'o jastaq chirij are' chupam. Man xub'ij ta ri Jesús chi xa jujun taq uch'ihilal ri Ojer Testamento k'o jastaq chirij are' chupam. Ri Jesús k'a te ri' xub'an ka'ib' taq jastaq pa kiwi' ri utijoxelab'. Ri Jesús xujaq ri Tzib'atalik chikiwach ri tijoxelab'. Ri Jesús xujaq ri kina'b'al ri tijoxelab'. Jun winaq rajawaxik ronojel we ka'ib' taq jastaq ri'. Jun winaq kuko'ji' chi ronojel ri Loq'alaj Wuj pa uq'ab', xuquje' rajawaxik na chi ri Jesús kujaq ri ub'oq'och rech kril ri Jesús chupam ri Loq'alaj Wuj. Chasik'ij ri Loq'alaj Wuj. Chata' che ri Jesús chi kujaq ri Loq'alaj Wuj chawach. Chatikitaj apanoq chusik'ixik ri Loq'alaj Wuj.)

CH'OKI'K

G9. 1 JUAN 1:1 Ri k'o wi loq are majo'q katik ronojel ri jastaq, ri xqato, ri xqil ruk' ri qab'oq'och, ri qas xqachap ruk' ri qaq'ab', ri tzij ri kuya k'aslemal, are wa' ri kaqatzijoj chi'we. (2) We k'aslemal ri' xuk'ut rib' chiqawach rumal wa' kaqatzijoj xuquje' kaqaq'alajisaj chi'we ri jun alik k'aslemal ri ojer k'o ruk' ri Tataxel Dios. (3) Kaqatzijoj chi'we ri xqilo xuquje' xqato rech k'o qariqoj ib' iwuk', xuquje' ruk' ri Tataxel Dios, rachi'l ri uk'ojol Jesucristo.

XQATO + XQIL RUK' QAB'AWACH + XQAK'UT UWACH + XQACHAP RUK' QAQ'AB' --> ARE RI JUN K'ASLEMAL RI MAN K'O TA UK'ISIK, RI K'O RUK' RI TATAHEL, XUQU'JE XUK'UT RIB' CHIQAWACH OJ.

(Ri nuchomanik pa wanima': Ri Juan kuya' kib' ri kana'b'al pa jun k'exek pa 1 Juan 1:1: xtatab'ex, xilitajik, xka'yex utz, xuquje' xchapik ruk' ri qaq'ab'. Ri Juan man tajin kutzijoj ta jun na'oj o jun chomanik. Ri Juan tajin kutzijoj jun winaq ri kuwa' ruk'. Pa ri junam tzij, ri Juan kub'ij che ri winaq ri' "ri jun k'aslemal ri man k'isik taj, ri xk'o'ji' ruk' ri Tata'ixel." Ri winaq ri xchapik kik'ab' ri apóstoles are' junam winaq ri xk'o'ji' ruk' ri Tata'ixel pa nab'e taq q'ij choch ronojel. Are' wa' ronojel ri kub'ij 1 Juan 1:1-3. Ri Juan kub'ij chi are' ri' jun testigo che wa' ri sujb'al, man jun ta ri kub'an chomanik chirij.)

K'UTB'AL RETAMAB'AL

1. **Isaías 7:14 — Chiwila', jun ali kok na jun ral pa ranima, xuquje' kuk'oji na jun uk'ajol:**
 - a) xuquje' kab'ij chi Jesús ub'i'
 - b) xuquje' kab'ij Emanuel ub'i'
 - c) xuquje' kakib'ij Emanuel che ub'i'
2. **Isaías 53:3 — Xetzelax xuquje xk'ex kanoq kumal ri winaq:**
 - a) man xujaq ta ri uchi'
 - b) xuquje' ruk' ri usokotajik uj kunataj wi
 - c) jun achi k'o b'is ruk', reta'mam ri k'axk'olal
3. **Isaías 53:6 — Ronojel qonojel uj ke chij, xujsach b'ik; xujtzalij ronojel jujunal pa ri rub'e:**
 - a) xuquje' ri Ajawxel xuya' pa ruwi' ronojel qamak
 - b) xuquje' xuk'am ri kimak e k'i winaq
 - c) xa k_u qana'om chi are ch'ayom, are yoq_om rumal ri Dios
4. **Miqueas 5:2 — pune' k'u chawe kape na wuk' ri kux na q'atal tzij pa Israel:**
 - a) xuquje' ri rajawareman man k'o ta k'isb'al
 - b) pa ruq'ab' ri utem David, xuquje' pa ri ajawareman
 - c) ri ub'inem xux lo pa ojer taqik'ij, pa ronojel taqik'ij ri man k'isik taj
5. **Gálatas 4:4 — Are k'u tz'aqat chik ri q'ij:**
 - a) Ri Dios xutaq loq ri Uk'ojol, alaxinaq che jun ixoq
 - b) Ri Tyoxalaj Uxlab'ixel kape pa awi'
 - c) kukol na ri utinamit chikiwach ri kimak
6. **Juan 1:14 — Ri Tzij xux tyo'jil:**
 - a) xuquje' ri Tzij k'o ruk' ri Dios
 - b) xuquje' xk'oji' chiqaxo'l
 - c) xuquje' maj jun banom taj we man ruk' ta are'
7. **Juan 5:39 — Chitzukuj ri tz'ib'atalik; rumal cha' pa ri' kixchoman chi k'o ri' ik'aslemal ri man k'is ta uwach:**
 - a) xuquje' ri k'aslemal are ri saqil kech ri achi'ab
 - b) xuquje' are' taq ri kek'utu' wi chwij
 - c) are chi' xujaq chi qawach ri Tzij

SUK' TAQ TZIJ: 1-b, 2-c, 3-a, 4-c, 5-a, 6-b, 7-b

PU'AQ WA'E K'UTUNEM RI' K'O UB'ANOJ RECHA

--> B'E RECH TAQ'AJ: GÉNESIS 3:15, RI RIQAL RECH RI IXOQ, KUJAQ RI RONOJEL B'E RECH RI RIQAL RI TZUJTAL. WE B'E KOK PA ABRAHAM (GÉNESIS 22:18), PA DAVID (SALMO 132:11), XUQUJE' KUB'T'AJ PAN CHOQ'AB' PA GÁLATAS 3:16.

RE'CH TZOB'AL TZIJ PA GRIEGO

“Tzij” — G3056 logos — jun tzij; jun b'i'talik; ri tzij ri b'i'tal; ri uk'utuxik na'oj

Ri Juan man kuchaple'j taj ri Utzij ri Dios rech Juan ruk' jun alaxem. Ri Juan kuchaple'j ri Utzij ri Dios rech Juan nab'e cho ri uchaple'xik.

“xk'oji wi” — G4637 skenoo — kuyak jun ja' rech b'enam; kakanaj kanoq; kak'oji' pa jun ja' rech b'enam

"Ri Tzij xux tyo'jil, xk'oji' chikixo'l." We versículo ri' kub'ij chi ri Dios xk'oji' pa jun tyo'jil achi jetaq jun winaq k'o pa jun moqb'al.

TZIJ K'ISBAL TZ'IB'ATAJINAQ PA HEBREO

“**sib'alaj utz**” — **H6382 pele** — jun mayijb'al; jun kajmab'al; jun jastaq ri man kach'ob'ik taj
Pele are ri nab'e b'i'aj ya'om che ri ak'al pa Isaías 9:6.

“**ali**” — **H5959 almah** — jun ali ri man k'ulan taj; jun tz'aqat ali; jun ali
Almah are' ri tzij ri xkoj pa Isaías 7:14.

“**Emanuel**” — **H6005 Immanuwel** — Ri Dios k'o quk'
Ri Immanuwel are jun b'i'aj ri pa ri ri' are jun tz'aqat tzij. Ri Mateo kuk'ex ri b'i'aj ri' chuwach ri kusik'ij uwach.

SOURCES & CREDITS

Scripture: K'iche' of Totonacapan NT (CC BY 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).